

VAJS TIBOR: MÁTÉ EVANGÉLIUMA ÉS A MESSIÁS JÉZUS VÁRÁSA ADVENTBEN

Bevezetés

A Máté evangéliuma jelenti az átmenetet az Ószövetség és az Újszövetség között, noha formailag az Apostolok Cselekedetei könyve mutatja be a két, de valójában egy szövetség közti folytonosságot és váltást is egyben. Az Ószövetséggel való kontinuitás és diszkontinuitás jellemző Máté evangéliumára is.

A zsidó vallás különböző irányzataiban felnevelkedett személyek, akik a rabbik tiltása ellenére kézbe vették az Újszövetséget, arról számoltak be, hogy az első megdöbbenés és meglepetés a számukra az volt, hogy mennyire illeszkednek az evangéliumok a zsidó vallásba és kultúrába. Különösképpen az első evangélium, a Mátéé.

Az új szövetség tulajdonképpen az Ószövetség tartalmi megújítása, ezért valójában egy szövetség létezik Isten és népe között. Gondoljuk csak át, kinek ígérte Isten az Ószövetségben a megújított szövetséget. Olvassuk el a Jeremiás könyvében az erre vonatkozó ígéret. Érdemes a Jeremiás 31,31 utáni verseket is elolvasni, amelyek így hangzanak: „³¹Eljön az az idő – így szól az ÚR –, **amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával.** ³²Nem olyan szövetséget, amelyet őseikkel kötöttem, amikor kézen fogva vezettem ki őket Egyiptom földjéről; mert ezt a szövetséget megszegték, pedig én voltam az Uruk – így szól az ÚR. ³³Hanem ilyen lesz az a szövetség, **amelyet Izráel házával fogok kötni, ha eljön az ideje – így szól az ÚR –: Törvényemet beléjük helyezem, szívükbe írom be. Én Istenük leszek, ők pedig az én népem lesznek.** ³⁴Akkor nem tanítja többé egyik ember a másikat, ember az embertársát arra, hogy ismerje meg az URat, mert mindenki ismerni fog engem, kicsinyek és nagyok – így szól az ÚR –, mert megbocsátom bűneiket, és nem gondolok többé vétkeikre. ³⁵Ezt mondja az ÚR, aki adta a napot, hogy nappal világítson, és megszabta a hold meg a csillagok rendjét, hogy éjjel világítsanak, aki mozgásban tartja a tengert, hogy zúgjanak hullámai, akinek Seregek URa a neve: ³⁶Ha majd eltűnik ez a rend színem elől – így szól az ÚR –, akkor szakad magva Izráelnek is, és soha többé nem lesz az én népem. ³⁷Ezt mondja az ÚR: Ha majd meg lehet mérni az eget odafent, és ki lehet kutatni idelent a föld alapjait, akkor vetem el Izráel utódait mindazért, amit elkövettek – így szól az ÚR.” (Jer 31,31-37)

JÉZUST ÉS AZ ÚJ SZÖVETSÉGET ELUTASÍTTJA A ZSIDÓ NÉP VEZETŐ RÉTEGE

Mi történt, amikor Jézus, az új szövetség szerzője eljött? Izráelnek csak egy része fogadta el ezt a szövetséget, a nép vezető rétege elutasította. Soroljuk az elutasítására vonatkozó igehelyeket? „Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megöli a prófétákat, és megkövezed azokat, akik hozzád küldettek! Hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a kotlós szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok!” (Mt 23,37); „a saját világába jött, de az övéi nem fogadták be őt.” (Jn 1,11), amikor Pilátus a páska ünnepén felajánlja Jézus szabadon bocsátását, ők a „feszítsd meg” kiáltással válaszolnak (valószínűleg csak a Júdeából valók és nem a galileai zarándokok): „Amint meglátták Jézust a főpapok és a szolgálak, így kiáltottak: Feszítsd meg, feszítsd meg! Pilátus pedig ezt mondta nekik: Vegyétek át ti, és feszítsétek meg, mert én nem találom bűnösnek.” (Jn 19,6).

A MISSZIÓI SZOLGÁLAT KITERJESZTÉSE

Jézus mennybemenetele előtt **missziói feladattal bízza meg az apostolokat** és tanítványi körét, küldi őket mindenfelé, a zsidók és nemzsidók evangelizálására: „⁹*Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében,* ²⁰*tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.*” (Mt 28,19-20) A Szentlélek pünkösdkor történt eljövetele által valósul meg a missziói küldetés: „*Ellenben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt a föld végső határáig.*” (ApCsel 1,8) Fülöp diakónus a gázai úton hirdeti az etióp kincstárnoknak Jézust, aki hívővé lesz, ugyanez a Fülöp Samáriában szolgál és sokan hitre jutnak. A szíriai Antiókiában görögök is befogadják az igét, **Péter Kornéliusz, római százados házában prédikál** és egész háza népe Krisztus követő lesz. **Filippiben** a börtönőr családjával együtt befogadja Jézust. Elindult a pogányok felé a misszió, amelynek apostola Saul, azaz Pál lesz. Péter apostol a zsidók apostola, de a határvonal nem túl éles, hiszen mindketten átlépik ezt a határvonalat. Az apostolok kénytelenek elismerni azt, amit Isten **Ábrahámnak régen megígért: „És megáldatnak a te magodban a földnek minden nemzetségei, mivelhogy engedél az én beszédemnek”** (1Móz 22,18; ApCsel 3,25; Gal 3,8). A **jeruzsálemi egyházi vezetés** meglepődve, de örömmel állapítja meg: „*Amikor mindezt hallották, megnyugodtak, dicsőítették Istent, és így szóltak: Akkor tehát a pogányoknak is megadta Isten, hogy megtérjenek és éljenek!*” (ApCsel 11,18). Több ószövetségi ígélet is szól a pogányok reménységéről, ezeket ismerhették volna. Pál pedig Istennek arról a titkáról szól, amely szerint Izráel népe és a Krisztust befogadó pogányok közti elválasztó fal megszűnik az egyházban. Az új szövetségben kitágulnak a külső falak és a pogányokból lett tanítványok is egyenlő részestársai ennek a szövetségnek. Csodálatos olvasni ezeket az ünnepélyes szavakat, amelyeket Pál erről leír: „¹¹*Emlékezzetek tehát arra, hogy ti egykor pogányok voltatok, úgynevezett körülmetéletlenek a körülmetéltek szerint, akik viszont azért nevezik magukat így, mert testükön emberkéz által körül vannak metélve.* ¹²*Ti abban az időben Krisztus nélkül éltetek, Izráel közösségétől elkülönítve, és mint az ígélet szövetségein kívül álló idegenek, reménység nélkül és Isten nélkül éltetek a világban.* ¹³*Most pedig Krisztus Jézusban ti, akik egykor távol voltatok, közel kerültetek Krisztus vére által.* ¹⁴*Mert ő a mi békességünk, aki a két nemzetséget egygá tette, és az ő testében lebontotta az elválasztó falat, az ellenségeskedést,* ¹⁵*miután a tételes parancsolatokból álló törvényt érvénytelenné tette, hogy békességet szerezve a kettőt egy új emberré teremtse önmagában.* ¹⁶*Megbékéltette mindkettőt egy testben Istennel a kereszt által, miután megölte az ellenségeskedést önmagában,* ¹⁷*és eljött, békességet hirdetett nektek, a távoliaknak, és békességet a közelieknek.* ¹⁸*Mert általa van szabad utunk mindkettőnknek egy Lélekben az Atyához.* (Ef 2,11-18)

Isten Izráel nemes olajfájába beoltotta a hívő nem zsidókat, ahogyan erről a Római levél 11. fejezetében olvasunk:

A szelíd és a vad olajfa

„¹⁷*Ha azonban az ágak közül egyesek kitörtetek, te pedig vad olajfa létedre beoltattál közéjük, és az olajfa gyökerének éltető nedvéből részesültél,* ¹⁸*ne dicsekedj az ágakkal szemben. Ha mégis dicsekszel: nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged.* ¹⁹*Azt mondd erre: „Azért törtetek ki ágak, hogy én beoltassam.”* ²⁰*Úgy van: azok hitetlenség miatt törtetek ki, te pedig a hit által állsz. Ne légy elbizakodott, hanem félj!* ²¹*Mert ha Isten a természet szerinti ágakat nem kímélte, téged sem fog kímélni.* ²²*Lásd meg tehát Isten jóságát és szigorúságát: az elbukottakkal szigorú, veled pedig jóságos, ha megmaradsz jóságában, mert különben te is*

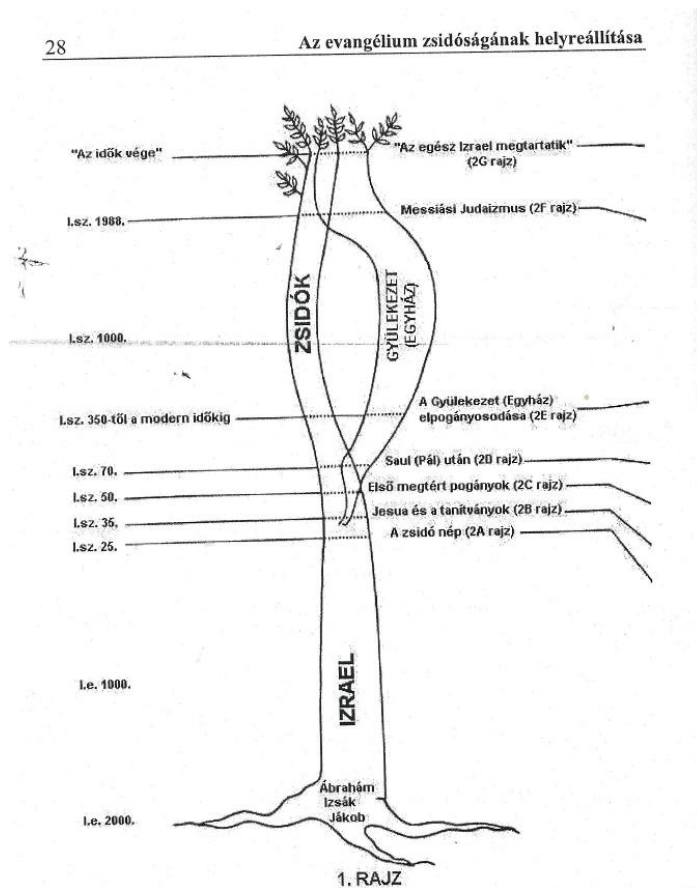
kivágatsz. ²³De az elbukottak is, ha nem maradnak meg a hitetlenségben, beoltatnak majd, mert Istennek van hatalma arra, hogy ismét beoltsa őket. ²⁴Hiszen ha te a természeted szerinti vadolajfáról levágattál, és természeted ellenére beoltattál a szelíd olajfába, akkor mennyivel inkább be fognak oltatni a saját olajfájukba azok, akik természetük szerint odatartoznak!”

Az egész Izráel üdvözülni fog

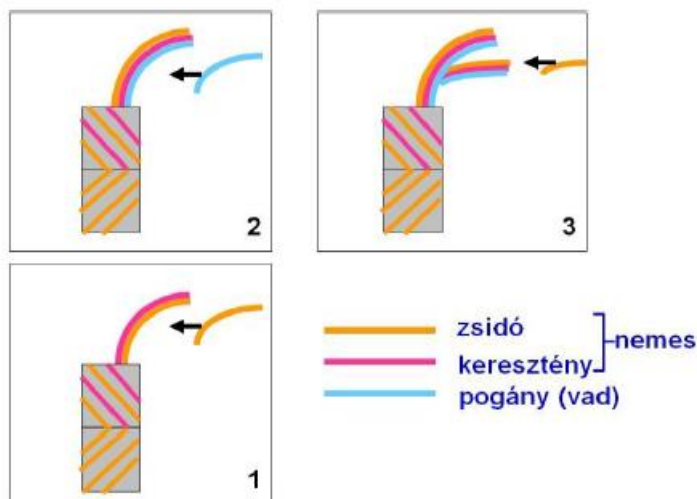
²⁵Nem szeretném, testvéreim, ha önmagatokat bölcseknek tartva nem vennétek tudomásul azt a titkot, hogy a megkeményedés Izráelnek csak egy részét érte, amíg a népek teljes számban be nem jutnak, ²⁶és így üdvözülni fog az egész Izráel, amint meg van írva: „Eljön Sionból a Megváltó, eltávolítja a hitetlenséget Jákób házából, ²⁷és én ezt a szövetséget adom nekik, amikor eltörlöm bűneiket.”

(Róm 11,17-27)

DIAKÉP – SZELÍD OLAJFA ÉS VADOLAJFA

DAVID STERN: AZ EVANGÉLIUMI ZSIDÓSÁG HELYREÁLLÍTÁSA 28. oldal

KÖVÉR ANDRÁS: A VENETIANER FIVÉREK, 15.OLDAL

„Érdekes módon *Venetianer Lajos, a főrabbi* is fontos szerepet szán egyik művében a Rómaiakhoz írt levél 11. fejezetének. Lajosnak a már korábban említett hosszabb tanulmánya keretét az Újszövetség ugyanezen fejezete alkotja. *Venetianer Lajos* azt állítja, hogy Pál apostol kisebb hibát követett el. Ugyanis a gyümölcsnemesítés érdekében nem a *vad* fa ágait oltják be a nemes törzsbe, hanem éppen fordítva, a nemes ágak beoltása révén válnak a vad fák termékennyé (2. kép – a páli felfogás). De Pál apostol belátta, hogy a zsidóság és a pogányság viszonya más, s ezért a pogányság ágai lettek beoltva a zsidóság (a zsidókereszténység) törzsébe.” (15, 16.old.)

Csodálatos a kegyelmes Isten. Az utolsó idők hitre jutó maradékát vissza tudja oltani saját nemes olajfájukba. Nem minden egyes zsidó és addig valószínűleg összegyűjtött izraeli fog megtérni (eltűnt tíz törzs hazatérése), **de a maradék igen.** Az is jusson eszünkbe, hogy az egyház születésétől kezdve a Jézus Krisztusban hívő zsidóság mindig jelen volt a kegyelmi kiválasztás útján. Kezdetben a gyülekezetek többsége zsidókból állt, majd ez az arány megváltozott a nem zsidók misszionálása által. Különböző keresztyén felekezetekben, de külön, már több országban vannak ún. messiáshívő közösségek, így Izraelben is.

Az idő rövidsége miatt nem valószínű, hogy a megtért izraeli maradéknak lesz sajátos feladata, küldetése ebben a világban. A Jelenések könyve 20. fejezetében található ezeréves királyságot nehéz értelmezni, ezért most nem szólnék erről.

Meg kell azt is jegyeznünk, hogy a kegyelmet nyert egyház e korszak végén egyre inkább **az aposztázia, hitehagyás felé halad.** Nem különb, mint az ószövetségi Izrael. Az ún. evanglikál keresztyénység már régen nem az, ami volt korábban. Elsősorban a nyugati irányzatokra gondolok. Sokan közülük liberálisok lettek, eretnekek, szélsőséges karizmatikusok, hamis próféták és tévelygők. Az evanglikálok az evangéliumot elfogadó,

konzervatív, fundamentalista közösség volt. Az egyik magyarországi evanglikál csoport *protestáns ortodoxiának* nevezi az evanglikalizmust.¹

Jézus eljöveteleig lesznek hűséges tanítványai az Úrnak, akik a nehéz időkben is kitartanak megváltó Krisztusuk mellett és feltámadnak az örök életre. Ez a Victor János által láthatatlan egyháznak nevezett közösség. **Ez az egyház a látható egyházban éli hitvalló életét. Dr. Victor János az 1940. május 18-án megjelent *Református Élet* című lapban, a *predesztináció és egyház* tanulmányban használta ezt a kifejezést.**

MÁTÉ EVANGÉLIUMA ÉS AZ ÓSZÖVETSÉGI ÍGÉRETEK BETELJESÉDÉSE

Az evangélium szerzője valószínűleg Máté, azaz Lévi, aki korábban vámszedő volt. A szerzőség megállapítása az egyházi hagyományon alapul. A négy evangélium közül ez az első a sorrendben, noha a Márk evangéliuma keletkezett előbb (feltehetően Kr.u. 64-ben). A 19. század közepéig a Máté evangéliumot tartották korábbinak. Kr. u. 58-68, sőt a többség a templom lerombolása utánra, 70-85 közötti időre teszi az evangélium születését, amely a Dél-Szíria és az Erec Izrael (Izrael földje) területén keletkezett. Az igemagyarázók többségének véleménye szerint a jeruzsálemi templom lerombolását követően született az írás, tehát a Kr. u. 70. évet követően, a 80-as években. **Kisebb csoport vallja, nem alaptalanul, hogy az evangélium a 60-as években született (az egyik vélemény szerint 67-ben). Irénusz egyházatya is ezen a véleményen volt (e sorok szerzője is a korábbi időpontot fogadja el). Jézus halálát és feltámadását követően elsősorban héber, valamelyest kevésbé arámi nyelven (ezt a Misna² és a Holt-tengeri tekercsek igazolják, Josephus Flavius szerint mindkét nyelvet használták Jézus korában) kezdtek terjedni a Jézus életéről szóló szóbeli és írásbeli anyagok. Jézus tanítványai kezdték megfogalmazni és gyűjteni ezeket a történeteket, tanításokat (ld. Lk 1,1-4). Az egyik görög nyelvű Újszövetség szerint az **evangéliumban 54 közvetlen ószövetségi idézet található és 262 utalás** (UBS *Greek New Testament*). Ezeknek az igéknek egy részére vonatkozik az újszövetségi beteljesedés, nem mindre. **A négy evangélium közül a Mátéban található a legtöbb ószövetségi idézet.** Érdekességként említem, hogy a Jelenések könyvében van a legtöbb ószövetségi utalás, több mint 500 (A. *Fruchtenbaum* 550 utalást említ, nincsen direkt idézet benne). Az Újszövetség elsősorban a Héber Biblia ún. *Szeptuaginta* görög nyelvű fordításából veszi idézeteit (LXX - kb. Kr.e. 200-ban), előfordul, hogy a Héber Biblia szövegét is szem előtt tartja. **Máté gyakran szabadon idéz az Ószövetségből, összevon két hasonló igehelyet.** Pl. a Mt 27,9-10-ben a Zakariás-Jeremiás könyvből (Zak 11,12.13; Jer 32,6-9). **Célja, hogy Jézus-központúan mutassa be a beteljesedést.** Teszi ezt úgy, hogy nem sérti az ószövetségi szöveg mondanivalóját. A megkülönböztetett formula idézet gyakran nem nevezi meg a prófétát, akiktől idéz Máté. Csupán a két nagy prófétát említi, Ézsaiást és Jeremiást. A következő igehelyeken 11 ilyen idézetet találunk. Ezek a következők: **1,22; 2,15. 17. 23; 4,14; 8,17; 12,17; 13,35; 21,4; 27,9**), a 11. idézet, amely némileg eltér a tíztől, a **2,5**. Természetesen ezen kívül több**

¹ Honlap: <https://www.evangelikalcsoport.hu/2019/09/14/a-valtozas-mindig-a-hitnel-kezdodik-nem-a-cselekedeteknel-beszelve-sipos-alpar-szabolccsal-a-fiusagrol-2-resz/>

² A Tóra szóbeli magyarázatának gyűjteménye. „A héber „SÁNÁH” szó azt jelenti: ismételni, és az ismétlés útján történő memorizálásra utal.” A *Misna* tehát általánosságban a Szóbeli Tóra teljes hagyományát jelenti, ahogy azt a Bölcsék a polgári időszámítás első évszázadaiban megszerkesztették. A „*Misná*”-t bizonyos kontextusokban a „*Midrás*”-sal állítják szembe. Az utóbbi gyűjtemény a Biblia szövegéhez csatolt rabbinikus tanítást jelöli, míg az előbbi az Írástól, annak felépítésétől függetlenül rendszerezett vagy megszővegezett tanításokra vonatkozik. Hozzáférés, 2023. 11. 17.

<https://zsido.com/konyvek/tudastar/talmud/%F0%9F%93%96-a-misna-es-legfontosabb-kommentarjai/>

ószövetségi idézetet találunk az evangéliumban, de ezek a kiemelték. Ilyenek pl. a következő idézetek: **3,3; 11,10; 13,14-15; 15,7-9; 21,42.**

DIAKÉP AZ ÚJSZÖVETSÉG KÖNYVEIBEN HÁNY %-BAN VAN ÓSZÖVETSÉGRE VALÓ UTALÁS, IDÉZET

BOOK	% OF O. T. REFERENCES		
Matthew	31%	310 in	1,071 verses
Mark	19%	131 in	678 verses
Luke	28%	328 in	1,151 verses
John	14%	129 in	890 verses
Acts	23%	231 in	1,006 verses
Romans	35%	153 in	433 verses
1 Corinthians	26%	115 in	437 verses
2 Corinthians	22%	57 in	257 verses
Galatians	19%	28 in	149 verses
Ephesians	30%	46 in	155 verses
Philippians	14%	15 in	104 verses
Colossians	10%	9 in	95 verses
1 Thessalonians	18%	16 in	89 verses
2 Thessalonians	34%	16 in	47 verses
1 Timothy	19%	22 in	113 verses
2 Timothy	14%	7 in	83 verses
Titus	15%	12 in	46 verses
Philemon	0%	0 in	25 verses
Hebrews	69%	210 in	303 verses
James	47%	51 in	108 verses
1 Peter	69%	72 in	105 verses
2 Peter	23%	14 in	61 verses
1 John	10%	10 in	105 verses
2 John	8%	10 in	13 verses
3 John	7%	1 in	14 verses
Jude	68%	17 in	25 verses
Revelation	150%	605 in	404 verses
	33%	2,606 of	7,967 verses

Az evangélium fő témája az ószövetségi ígéretek beteljesedései, a názáreti Jézus Messiás voltának bizonyítása. Az evangélium Jézus Krisztusban hívő zsidó tanítványokhoz szól elsősorban, nem kizárva a kegyelemből a pogányokat, akiknek Jézus ajtót nyit az üdvösségre.

Az Atya terve alapján **érkezett el az idők teljessége**, ahogyan erről Pálnak a Galatákhöz írott levelében olvassuk: „⁴De amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve, ⁵hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy Isten fiaivá legyünk.” (Gal 4,4-5)

Jézus nemzetségtáblázatával kezdődik Máté evangéliuma annak az igazolására, hogy Jézus Krisztus Dávid fia és Ábrahám fia egyben. A Dávid Fia messiási jelző is, amiképpen az Emberfia kifejezés is.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ בְּרִי-דָוִד בְּרִי-אַבְרָהָם

Ez Jézus Krisztusnak, Dávid fiának, Ábrahám fiának nemzetségekönyve

József volt Jézus nevelőapja, aki hivatalosan nevére vette Jézust, így a Dávid családfájához tartozott. Akkor még a zsidó apa után számított a zsidó néphez történő tartozás, nem az anya után, ahogyan ez később kialakult és ma is érvényben van. Három, vagy négy pogányból lett izraelita nőt is említ ugyan a nemzetségtáblázat, Támárt, Ráhábot és Ruthot, valamint név nélkül Salamon anyját, Uriás feleségét, Betsabét (Bat-sebát, aki egyesek szerint a férje kapcsán hettita, mások szerint, és ez valószínűbb, zsidó származású volt). Mirjám, görögösítve Mária volt József, az ács felesége. Ilyen formában elsiklik az a különlegesség, hogy a tekintélyes próféta anyja és Mózes nővére Mirjám volt. Jézus neve a héberül **Jesua**, a **Jehosua** név összevont alakja, nevének jelentése: „**Isten megszabadít.**” Az is különös, hogy Mózes utódja, Józsué, azaz **Jehosua** (jelentése: „**Jahve az üdvösség**”) feladata a fogságból kihozott népnek az Ígéret földjére történő bevezetés volt, Jézus Krisztus feladata a helyettes áldozat által a bűnből való szabadítás és a mennybejuttatás.

Úgy tűnik, hogy Mátét nem a számok érdeklik valójában, hanem a királyi dinasztia vonala, hogy alátámassza Jézus királyi származását. A nemzedékeket, amelyek foghíjasok, 3x14-es struktúrába helyezi. A Jézus Krisztus nevének használata a fordításokban elveszíti azt a lelkesítő névhasználatot, amellyel a héber nyelv kifejezi azt az örömteli felfedezést, hogy végre beteljesedett Isten ígérete, mely szerint a názáreti Jézus a Dávid Fia, a várva várt Messiás. A Mt 1,16 vers hordozza ezt az örömteli hírt: „Jákób nemzé Józsefet, férjét Máriának, a kitől született Jézus, a ki Krisztusnak neveztetik (Károli).³” **ישוע הנקרא משיח**

A Dávid nevének fontos szerepe van a listában, a 6. és 17. versben is szerepel. A Dávid Fia messiásjelző pedig több alkalommal is előfordul az evangéliumban.

Máté kedveli az Ószövetség tipológiai értelmezését. **A tipológia a bibliaértelmezésnek olyan módszere, amelynek során az Ószövetségben található elemet az Újszövetségben található elem előképének tartják.** Az eredetit típusnak, a beteljesedést pedig antitípusnak nevezik. Mind a típus, mind az ellenpélda lehet személy, dolog vagy esemény, de gyakran a típus messiási, és gyakran kapcsolódik az üdvösség gondolatához.⁴ A Zsidókhoz (Héberkekhez) írott levélben több ilyen tipológiai értelmezés található.

Viszont a Mátéra jellemző a már említett formula-idézet, amely a midrási⁵ magyarázat finom alkalmazásának eredményességét jelzi.

Máté az **első négy fejezetben bemutatja Jézust, a Messiást**, pontosabban az igehirdetése kezdetéig, azaz 4,11-ig.

11 FORMULA-IDÉZET ISMERTETÉSE MÁTÉ EVANGÉLIUMÁBÓL– SZÖVEGGEL

³ וַיֵּקֶבֶב הוֹלִיד אֶת־יֹסֵף אִישׁ מְרִימָה אֲשֶׁר נוֹלַד מִמֶּנָּה יֵשׁוּעַ 16

הַנִּקְרָא מְשִׁיחַ:

⁴ Bibliai tipológia. Theopedia. Biblical Typology. Hozzáférés 2023. 11. 20. <https://www.theopedia.com/biblical-typology>

⁵ Midrás A h. *dáras* (keres, kutat, magyaráz) szóból származik, jelentése: tanulmányozás, kutatás, magyarázás. Eredetileg irodalmi mű vagy műfaj jelölésére szolgált. Kétféle midrás van: a *haláká* és a *haggádá*. A haláká azoknak a szokásjogoknak a gyűjteménye, amiket a Tórából vezettek le. A haggádá bibliamagyarázó elbeszélések gyűjteménye nem csak a Tórához, a Tóra heti szakaszaihoz, hanem a B más könyveihez is. Arcanum. Keresztyén Bibliai Lexikon. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/m-CA1F3/midrás-CA2E5/>

1,22; 2,5; 2,15. 17. 23; 4,14; 8,17; 12,17; 13,35; 21,4; 27,9

A 11 formula-idézetből 5 az első két fejezetben található, pontosabban a Mt 1,18-2,23 részben.

A nemzetségtáblázat bejelenti, hogy a názáreti Jézus a várva várt Messiás, aki Dávid király utódja és a királyi dinasztia tagja.

Ezt követően alapos apologetikai munka következik annak alátámasztására, hogy a Galilea Názáret nevű városában nevelkedett Jézus valójában a Betlehemből várt Krisztus. Galileához nem volt köthető királyi származás, Jézus pedig egy szegény ácsnak, Józsefnek volt a fia.

Ezek az említett körülmények csak látszólag akadályozzák annak észrevételét, hogy Jézus mégis megfelel a Messiás személyével kapcsolatos bibliai követelményrendszernek.

Jézus valóban Betlehemben született, de nem nevelkedhetett ott, mert a család menekülni kényszerült Egyiptomba, majd ezt követően Galileába térnek vissza.

A Máté evangéliumának 2. fejezetében írja, hogy **Jézus a júdeai Betlehemben** született, odaérkeztek a napkeleti bölcsek.

Napjainkban, amikor a babák kórházakban születnek, könnyebb megértenünk, hogy van egy születési hely és van egy lakóhely. A szülészeti kórház területén élő családok gyermekeinél egybeeshet a születési hely és lakóhely.

1. JÉZUS SZÜLETÉSE, JÓZSEF, DÁVID FIA ADOPTÁLJA MÁRIA GYERMEKÉT, JÉZUST (1,18-23) ÓSZ-i hivatkozás ÉZSAIÁS 7,14

¹⁸Jézus Krisztus születése pedig így történt: Mikor anyja, Mária már jegyese volt Józsefnek, de még nem keltek egybe, kitűnt, hogy áldott állapotban van a Szentlélektől. ¹⁹Férje, József, aki igaz ember volt, és nem akarta őt szégyenbe hozni, elhatározta, hogy titokban elbocsátja. ²⁰Amikor azonban ezt végiggondolta magában, íme, az Úr angyala megjelent neki álmában, és ezt mondta: József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. ²¹Fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből. ²²Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: ²³„Íme, a szűz fogan méhében, és fiút szül, és Immánuélnak nevezik majd” – ami azt jelenti: „Velünk az Isten.”

„Ezért maga az ÚR fog jelet adni nektek: Íme, egy fiatal nő, aki most várandós, fiút fog szülni, és Immánuélnak nevezi majd el.” (Ézs 7,14)

Ez a rész hivatott annak alátámasztására, hogy Jézus szereplése a nemzetségtáblázatban a törvényes jognak megfelelő, hiszen József fiává fogadta őt. Már nem csak József Dávid fia, ahogyan őt szólítja az angyal, hanem maga Jézus is hivatalosan Dávid Fiának nevezhető. Isten maga tanácsolja az angyal által, hogy József a Jézus nevet adja a gyermeknek, ezzel is igazolva Jézus adoptálását. Abban a korban Izráel földjén az apák adták a gyermek nevét.

Máriát Máté és Lukács is szűznek nevezi (Mt 1,21.23 és Lk 1,34)

18. v. A Messiás eredete, illetve születése szavakkal vezeti be Máté ezt a részt.

21. v. Jézusnak kell nevezni a gyermeket, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből. Itt a Jészua (יֵשׁוּעַ) név jelentéstartalma jelenik meg, amely a nép bűneiből történő szabadításban

élhető át a legteljesebben. A hosszabb névforma a *J'hosua*. Bennünket nem az egyiptomi rabságból, hanem a bűn szolgaságából szabadít meg Jézus. Ennek felismerése, elismerése, elfogadása, Jézus úrként való tisztelete, követése, életünk rábízása jelenti a megtérésünket.

Az első olyan ószövetségi idézet, amely az isteni beteljesedést támasztja alá: „Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által...” (22. v.)

23.,*Íme, a szűz fogan méhében, és fiút szül, és Immánuélnak nevezik majd” – ami azt jelenti: „Velünk az Isten.”* Az idézet az Ézsaiás 7,14 versére hivatkozik anélkül, hogy a prófétát megnevezné. Máté az Ószövetség görög fordítását tartja szem előtt, a Szeptuagintát, ahonnan származik a Máriára (Mirjámra) alkalmazott, az idézetben szereplő *παρθένος* szó. A héberben határozott névelő áll az *alma* szó előtt, ez különös esetet jelez. Az *alma* (héb. *עלמה*) a férjhez menetelre alkalmas fiatal nőt jelentette. Az ilyen nő általában szűznek számított. Van egy másik szó, amely szintén a fiatal lányra és gyakran szűz lányra vonatkozik, ez a *betulá* szó (*בתולה*). Inkább a *betula*-t fordították *partenosnak*, azaz szűznek.

2. JÉZUS KRISZTUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA DÁVID VÁROSÁBAN SZÜLETIK, BETLEHEMBEN

Mt 2,1-6 (ÓSZ-i hivatkozás Mik 5,1)

A napkeleti bölcsek imádják Jézust

¹Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idején, *íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe,* ²*és ezt kérdezték: Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.* ³Amikor ezt Heródes király meghallotta, nyugtalanság fogta el, és vele együtt az egész Jeruzsálemet. ⁴Összehívott minden főpapot és a nép írástudóit, és megkérdezte tőlük, hol kell megszületnie a Krisztusnak. ⁵*Azok ezt mondták neki: A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta:* ⁶*„Te pedig Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.”*

„Te pedig, efrátai Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izráelen. Származása visszanyúlik a hajdani időkbe, a távoli múltba.” (Mik 5,1)

A napkeleti bölcsek (nevük: *magos, magoi pl.* – perzsa eredetű) a zsidók királyát keresték. Ők a papi kaszthoz tartozó asztrológusok lehettek Mezopotámiából, valószínűleg Babilónia területéről. Nagy Heródes idumeus (edomita, azaz Ézsau leszármazottja) volt, aki felvette a zsidó vallást. A valódi király született meg Betlehemben, Dávid városában. Királynak kijáró ajándékokat hoznak: aranyat, tömjént és mirhát, amiképpen Sába királynő is tette, amikor Salamon királyt meglátogatta (1Kir 10,10). **Máté tipológiai értelmezése szerint Jézus Krisztus az új Mózes, aki a bűnből vezet ki.** Amiképpen Mózes születésekor életveszélybe került, úgy jutott most életveszélybe a gyermek Jézus. Nagy Heródes a fáraó képében jelenik meg ellenségként.

A nép főpapjai és írástudói, akiket Heródes összehívatott, hogy megtudja, hol kell megszületnie a Messiásnak, így válaszoltak: „⁵Azok ezt mondták neki: A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta: ⁶*„Te pedig, Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.”* (Mt 2,5-6). Elsősorban a Mikeás 5,1 de a 2Sám 5,2 igehelyek

tartalma található meg Máté idézetében. Ez utóbbiban **Dávid mint pásztorfejedelem** jelenik meg, aki igazságosan legelteti népét. Dávid Fia, Jézus beteljesíti a pásztorfejedelem szerepét.

A Máté által idézett mikeási szöveg valamelyest eltér az ószövetségi igétől, és figyelembe veszi a 2Sám 5,2 verset, ahol a pásztorfejedelem legeltetni fogja Izráel népét. Újra összevon 2 eltérő ígehelyet.

Két Betlehem volt, ezért fontos annak a hangsúlyozása, kétszer is említi Júdát, hogy a Dávid király származási helyéről van szó. A másik Betlehem Názáret közelében volt Galileában, a régi Zebulon területen. A helyszín megnevezése fontos. Újabban egy izraeli régész, **Aviram Oshri** a galileai Betlehemet szeretné láttatni Jézus születési helyeként.

Az Izraeli Régészeti Hatóság ezt a javaslatot a viccnél is rosszabbnak tartotta és elutasította.⁶

3. ISTEN FIA, AKIT ATYJA EGYIPTOMBÓL HOZOTT KI (Mt 2,13-15) ÓSZ-i hivatkozás HÓSEÁS 11,1

¹³Miután elmentek, íme, az Úr angyala megjelent Józsefnek álmában, és így szólt: *Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba, és maradj ott, amíg nem szólok neked, mert Heródes halálra fogja kerestetni a gyermeket.* ¹⁴Ő pedig felkelt, vette a gyermeket és anyját még éjnek idején, és elment Egyiptomba. ¹⁵Ott volt Heródes haláláig, **hogy beteljesedjék az, amit az Úr mondott a próféta által: „Egyiptomból hívtam el a fiamat.” „Még gyermek volt Izráel, mikor megszerettem, Egyiptomból hívtam ki fiamat.”** (Hós 11,1)

Egyedül Máténál találjuk meg ezt az idézetet és annak értelmezését, sehol máshol. Máté számára az Egyiptomba menekülés és az onnan történő visszatérés kettős jelentőségű. Jézus az új Mózes, akit az Atya akkor hívott vissza Egyiptomból, amikor meghalt Nagy Heródes. Mózeset is akkor küldte Isten vissza Egyiptomba, amikor meghalt a fáraó, aki őt halálra kereste. **Ugyanakkor Máté számára Jézus az új Izráel is egyben.** Ezért hivatkozik Máté a Hóseás 11,1 versére, amely így szól: **„Még gyermek volt Izráel, mikor megszerettem, Egyiptomból hívtam ki fiamat.”** Ott Izráel népéről van szó, **Máté pedig Jézusra vonatkoztatja ezt az ígét, mivel számára Jézus az igazi Izráel. Ez is egy szabadon kezelt tipológiai értelmezés, amely eltér az ószövetségi szöveg részleteitől.** A rabbik számára abban a korban Egyiptom a mágia helye volt, ezért híresztelték el **R. Eliezer ben Hyrcanus** állítása alapján (kb. Kr. u. 1. sz. végén), hogy Jézus Egyiptomban mágiát tanult és ezzel vezette félre Izráel népét.

4. SÍRÁS HALLATSZIK RÁMÁBAN – HERÓDES KEGYETLEN PARANCSA (1,16-18) Ósz-i hivatkozás Jer 31,15

¹⁶Amikor Heródes látta, hogy a bölcsek túljártak az eszén, nagy haragra lobbant, elküldte embereit, és megöletett Betlehemben és annak egész környékén minden kétesztendő és ennél fiatalabb fiúgyermeket ahhoz az időhöz mérten, melyet a bölcsektől megtudott. ¹⁷**Ekkor teljesedett be az, amit Jeremiás prófétált:** ¹⁸„Hang hallatszott Rámában, nagy sírás és jajgatás. Ráhel siratta gyermekeit, és nem akart megvigasztalódni, hogy már nincsenek.”

15 „Ezt mondja az ÚR: Hangos jajgatás hallatszok Rámában és keserves sírás: Ráhel siratja fiait, nem tud megvigasztalódni, mert nincsenek többé fiai.” (Jer 31,15)

⁶ The Times of Israel, hozzáférés: 2023. 11. 22. But when he produced his findings for his employer, the Israel Antiquities Authority, he found his proposal dismissed and called “worse than a joke.” <https://www.timesofisrael.com/was-jesus-born-in-a-different-bethlehem/>

Máté újra tipológiai módon értelmezi a **Jeremiás 31,15** verset. Jelen van benne a fáraó által, Mózes korában kiadott, a héber fiúgyermek megölésére vonatkozó parancs és a jeremiási igehely.

Nincsen külső történeti bizonyíték a leírt kegyetlen eseményre, *Josephus Flavius*, a zsidó történetírótól sem kapunk használható, említésre méltó leírást. **A két történet között közös elem a fiak elvesztése.** Jeremiás idejében fogságba vitték Júda lakosságát, így a Benjámint területén levő Rámából is. **Jeremiásnál fiakról van szó, Máténál gyermekekről.** A Jeremiás 31,15-16-ban **Isten vigasztalja Ráheld, aki a síró anyák jelképe a leírásban,** hogy fiai visszatérnek hazájukba. Máténál nem esik szó vigasztalásról. A Flavius által felvázolt paranoiás Heródes jelleméhez, leírt kegyetlenségeihez illik az, amit a betlehemi gyermekgyilkosságok kapcsán olvasunk. Nincsen okunk kételkedni a Máté által említett vérengzés történeti hitelességében. Az akkori lakosság számát figyelembe véve talán húsz fiúgyermek eshetett áldozatul Heródes örvénylésének.

5. A NÁZÁRETINEK IS NEVEZETT MESSIÁS (Mt 2,19-23), Ósz-i hivatkozás Ézs 11,1
¹⁹Heródes halála után, íme, az Úr angyala álomban megjelent Józsefnek Egyiptomban, ²⁰és ezt mondta: Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, és menj Izráel földjére, mert meghaltak azok, akik a gyermek életére törtek. ²¹Ő pedig felkelt, vette a gyermeket és anyját, és Izráel földjére ment. ²²Amikor azonban meghallotta, hogy Júdeában Arkhelaosz uralkodik, apja, Heródes után, félt oda visszatérni. Miután pedig kijelentést kapott álmában, Galilea vidékére ment; ²³és amikor odaért, egy Názáret nevű városban telepedett le, hogy beteljesedjék, amit a próféták mondtak: „Názáretinek fogják őt nevezni.”

¹Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről, hajtás sarjad gyökereiről. (Ézs 11,1)

Az új RÚF2014 bibliafordítás jónak látta ezt a magyarázó jegyzetet hozzáfűzni a 23. vershez: **2,23 Názáretinek:** A héber „sarj, hajtás” szóra emlékeztet. Ósi keresztyén tradíció az Ézs 11,1 és Zak 6,12 beteljesedését látta ebben. Fontos tudnunk, hogy a héber sarj, hajtás hogyan hangzik, hogy megértsük hogyan kötődik ez a messiásjelző Názárethez. Héberül נָצַר – nécer jelent *sarjat*. A héber nyelven megjelent Újszövetségben így olvassuk az észaiási idézetet: כִּי יִקְרָא יְהוָה יְהוּדָה וְיִקְרָא יִקְרָא – **hogy názáretinek fogják nevezni. Názáret neve pedig נְצָרָה n^cáret és összecseng a sarj, azaz nécer szóval. Názáret városára viszont nem történik utalás az Ószövetségben.**

Ezért nevezték a zsidók a keresztyénséget „**názáreti irányzatnak**” vagy názáreti útnak: „Mi ugyanis megállapítottuk, hogy ez az ember valóságos pestis, lázadást szít a földkerekségen élő valamennyi zsidó között, és a **názáreti irányzat** feje. Ezt Pál apostolra mondja Tertulusz, aki vádolta Pált a római helytartó, Félix előtt (ApCsel 24,5.14). Károli fordításában ez így hangzik: ” a **nazarénusok** felekezetének feje.” **Máté számára a názáreti Jézus egyben a betlehemi Messiás.**

6. A POGÁNYOK GALILEÁJÁBAN VILÁGOSSÁG TÁMAD (Mt 4,12-17) Ósz-i hivatkozás Ézs 8,23. 9,1-2

¹²Amikor Jézus meghallotta, hogy Jánost fogságba vetették, visszatért Galileába. ¹³Majd elhagyta Názáretet, elment, és letelepedett a tengerparti Kapernaumban, Zebulon és Naftáli területén, ¹⁴hogy beteljesedjék az, amit Ézsaiás próféta: ¹⁵„Zebulon földje és Naftáli földje, a Tenger melléke, a Jordánon túl, pogányok Galileája! ¹⁶A nép, amely sötétségben él, nagy világosságot lát, és akik a halál árnyékának földjén élnek, azoknak világosság támad.” ¹⁷Ettől fogva kezdte Jézus hirdetni: Térjete meg, mert elközelített a mennyek országa!

²³*De nem marad ott sötétség, ahol elnyomás van.*

Először megalázta Zebulon és Naftáli földjét, de végül megdicsőíti a tengerhez vezető utat, a Jordánon túli részt, a pogányok területét. (Ézs 8,23)

¹*A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát, a homály földjén lakókra világosság ragyog. ²Te megszaportod a népet, nagy örömet szerzel neki. Úgy örülnek színed előtt, ahogyan aratáskor szoktak örülni; ahogyan vigadni szoktak, akiknek zsákmányt osztanak. (Ézs 9,1-2)*

Jézus akkor tért vissza Galileába, amikor meghallotta, hogy Keresztelő János fogságba került. Nem tudjuk, hogy ez mikor történt, Máté nem ad meg időpontot. Kapernaumban telepedett le, ebben a nagyobb tóparti városban, amely a rómaiak adminisztrációs helye volt. Máté tengerpartnak nevezi a tavat, valószínűleg az ószövetségi *yām-kinneret*, 4Móz 34:11 használata alapján.⁷ Ezen a területen hirdeti Jézus a megtérést, mert elközelített a mennyek országa. A pogányok Galileájában lakókra világosság ragyog. Kapernaumot ma Jézus városának nevezik.

Azért nevezték pogányok Galileájának a területet, mert az asszírok az onnan elhurcolt nép helyére pogányokat telepítettek, másrészt pedig a szomszédos pogány országok felé nyitott területnek számított. Jézus számára fontos missziói állomás volt Galilea, feltámadását követően üzeni meg a tanítványainak, hogy előttük fog menni Galileába (Mt 28,7).

7. JÉZUS TISZTÁTALAN LELKEKET ŪZ KI ÉS SOK BETEGET MEGGYÓGYÍT (Mt 8,16-17) Ósz-i idézet Ézs 53,4

¹⁶*Amikor beesteledett, sok megszállottat vittek hozzá, ő pedig szavával kiűzte a tisztátalan lelkeket, és minden beteget meggyógyított, ¹⁷hogy beteljesedjenek az Ézsaiás próféta által mondottak: „Erőtlenségünket ő vette el, és betegségeinket ő hordozta.”*

„Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi meg azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza.” (Ézs 53,4)

A 8. fejezet 1-15 verseiben olvashatunk arról, hogy Jézus meggyógyít egy leprást, ezt követően a kapernaumi római százados szolgáját gyógyítja meg anélkül, hogy elmenne hozzá, majd Péter lázas anyósának a meggyógyítása után este tisztátalan lelkeket Ūz ki és minden beteget meggyógyít. A *minden* szó nem jelentett minden egyes beteget, jelentése inkább az, hogy nagyon sok beteg meggyógyult.

Az idézett igeveres az Ūr szenvedő szolgájának történetéből való, a 4. szolgálóénekből⁸, amelyet egyes keresztyén misszionáriusok *tiltott fejezetnek* is neveznek, mivel szerintük a rabbik szívesen elkerülik ennek olvasását a zsinagógákban. Nos, ezt az állítást egyes rabbik cáfolják, mondván, hogy az Ézsaiás 53. fejezetének szövegkörnyezete nem beszél helyettes áldozatról, halálról.⁹ Számukra Isten szenvedő szolgálója Izrael népe. Valójában mindkettő igaz, de az ige teljes beteljesedése a bűn nélküli Dávid Fiában és Isten Fiában valósul meg. **Pákozdy László Márton** teológiai professzor könyvet írt ebben a témában a következő címmel: *„Az Ebed Jahweh Deuterojesaja teológiájában.* Az Ūr Szervedő Szolgája Ésaías könyve 40-55 fejezetében.

⁷ A RÚF2014 Kinneret-tónak fordítja, noha a tenger szó szerepel a Héber Bibliában. Károli és a KNB (Káldi-Neovulgáta) Kinneret-tengernek. **34,11** A Kinneret-tó a Genezáreti-tó

⁸ Ūn. Ebed Jahve énekek

⁹ Rabbi Bentzion Kravitz: Debunking the Isaiah 53“Forbidden Chapter” Conspiracy, Hozzáférés. 2023. 11. 23. <https://www.jewsforjudaism.org/knowledge/articles/debunking-the-isaiah-53-forbidden-chapter-conspiracy>

Ez az ézsaiási fejezet mindenképpen Jézus szenvedéséről szól, Fülöp evangélista is Jézusra mutatva magyarázta ezeket az igéket az etiópai kincstárnoknak (ApCsel 8,26-35). Fülöp Jézus kereszthalálára értette a némán tűrő bárány képét, ahogyan általában a keresztyén hagyomány. Máté viszont Jézus kereszthalála mellett egész küldetésére értette, aki szolgálataival hordozta erőtlenségünket és betegségeinket.

Az által, hogy Jézus Krisztus tisztátalan lelkeket űzött ki parancsszóval, betegeket gyógyított és bűneinket felvitte a keresztfára, tulajdonképpen erőtlenségünket, betegségeinket hordozta. Sokan a „feszítsd meg” -et kiabálók közül azt gondolták, hogy Isten igazságos ítéletének megfelelően Jézus jogosan fog szenvedni a kereszten.

8. JÉZUS OLYAN SZENVEDŐ SZOLGÁJA AZ ÚRNAK, AKI IRGALMAS SZÍVŰ, EMPATIKUS ÉS NEM TÖRTETŐ Mt 12,15-21 Ósz-i idézet: Ézs 42,1-4

¹⁵Mivel Jézus tudta ezt, eltávozott onnan. És sokan követték őt, ő pedig meggyógyította mindnyájukat, ¹⁶és megparancsolta nekik, hogy ne fedjék fel, kicsoda ő, ¹⁷hogy beteljesedjék, amit Ézsaiás prófétált: ¹⁸„Íme, az én szolgám, akit kiválasztottam, akit én szeretek, akiben gyönyörködöm! Lelkemet adom neki, és ítéletet hirdet a népeknek. ¹⁹Nem szít viszályt, és nem lármáz, senki sem hallja hangját az utcákon. ²⁰Megrepedt nádszálat nem tör el, és füstölgő méceszt nem olt ki, míg győzelemre nem viszi az ítéletet. ²¹És az ő nevében reménykednek majd a népek.”

¹„Ez az én szolgám, akit támogatok, az én választottam, akiben gyönyörködöm. Lelkimmel ajándékoztam meg, törvényt hirdet a népeknek. ²Nem kiált, nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán. ³A megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölgő méceszt nem oltja ki, hűen hirdeti a törvényt. ⁴Nem alszik ki, és nem törik össze, míg a törvénynek érvényt nem szerez a földön; tanítására várnak a szigetek.” (Ézs 42,1-4)

Jézus (szombaton gyógyítja meg a sorvadttal kezű embert) és tanítványai a Máté 12. fejezetében (kalászt tépnek szombaton) látszólag megszegik a szombatnapra vonatkozó tilalmakat, de lényegében az irgalmasság szellemében járnak el és ilyen módon nem sértenek törvényt. Máté elhívása kapcsán hangzik el Jézus mondata a **Mt 9,13-ban: „Menjetek csak, és tanuljátok meg mit tesz az: irgalmasságot akarok és nem áldozatot.”** Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás - BD

Máté, aki elhívása alkalmával is megtapasztalta, mennyire más ez a Jézus, mint a többi tanító, Mesterének személyében az Ebed Jahve szelíd, csendes szolgáját véli felismerni, akiről az Ézs 42,1-4-ben történik említés. **Az Úr szolgájának feladata a szigeteknek, illetve az ott lakó népeknek reményt adni. Az Izráel határain kívüli szolgálat programja jelen volt az Ószövetségben, Ábrahám és utódai kapták ezt a küldetést. Az egyház születése nem egy vészhelyzetben közbeiktatott improvizált terve volt Istennek, hanem a népek felé történő nyitás az Izráellel kötött új szövetség által.** Csak egy kicsit másképpen, mint ahogyan az eredetileg történt volna, ha Izráel egésze elfogadja Megváltójának a názáreti Jézus Krisztust, aki Izráel elveszett juhaihoz küldetett (Mt 15,24). Ajtónyitogatásai az egyes pogányok felé (samáriai asszony és Sikár város lakói, kánaáni asszony és beteg lánya, a római százados és szolgájának meggyógyítása, a gadarai megszállott megszabadítása) csak előrevetítették az apostolok pünkösdi utáni missziói útját.

9. JÉZUS PÉLDÁZATOKBAN TÖRTÉNŐ TANÍTÁSÁNAK SZEREPE (Mt 9,34-35) Ósz-i idézet: Zsolt 78,2

³⁴Mindezt példázatokban mondta el Jézus a sokaságnak, és példázat nélkül semmit nem mondott nekik,³⁵ **hogyan beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: „Példázatokra nyitom meg számat, a világ kezdete óta rejtett dolgokat jelentek ki.” Mt 13,34-35**

„Mert példázatra nyitom számat, ősrégi titkokat akarok hirdetni.” Zsolt 78,2

Jézus gyakran tanított példázatokban. Az Újszövetségben 39 példázat található. A Máté evangéliuma 23 példázatot tartalmaz. Egyes példázatok 1, mások 2 vagy 3 evangéliumban is megtalálhatóak. **Jézus tanításának egyharmada példázatban hangzott el.** Az első három evangélium tartalmazza a példázatok zömét, a negyedik evangéliumban kevés példázat található.

Az újabb, a 80-as évek utáni kutatások szerint a példázat (héb. *másál*, gör. *parabolé*) nem annyira műfaj kérdése, hanem inkább a funkcióé. **Rövidebb vagy hosszabb elbeszélésben, énekekben összehasonlítás történik bizonyos szemléltetés, vagy tanítás céljából.** Jézus az Isten országának, annak igazsága szemléltetésére használta gyakran a példázatot. A nyilvánosság előtt elhangzott példázat a felhasznált képek tekintetében egyértelmű volt, azonban annak szellemi üzenete vonatkozásában rejtett maradhatott. Gondolkodásra és megértés keresésére serkentette a hallgatóságot. Csak a tanítványok előjoga volt, hogy számukra Jézus a tömegtől távol kifejtette a példázat magyarázatát. Fontos azt is látnunk, erre **Dr. Varga Zsigmond J.** újszövetségi professzor is felhívta a figyelmet, hogy a mindennapi életből merített hasonlatok csak a kiválasztott pont vonatkozásában hordoztak üzenetet, nem minden részletükben.

10. JÉZUS ALÁZATOS KIRÁLYKÉNT VONUL BE JERUZSÁLEMBE (Mt 21,1-5.9-10) Ósz-i hivatkozás: Ézs 62,11; Zak 9,9)

Amikor közeledtek Jeruzsálemhez, és Bétfagéba, az Olajfák hegyéhez értek, Jézus előreküldte két tanítványát, ²és ezt mondta nekik: Menjetek az előttetek lévő faluba, és ott mindjárt találtok egy megkötött szamarat a csikójával együtt. Oldjátok el, és vezessétek hozzám! ³Ha valaki szólna nektek, mondjátok meg, hogy az Úrnak van szüksége rájuk, és azonnal elengedi azokat. ⁴Ez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: ⁵„Mondjátok meg Sion leányának: Íme, királyod jön hozzád, aki alázatos, és számárháton ül, igavonó állat csikóján.”

⁹*Az előtte haladó és az őt követő sokaság pedig ezt kiáltotta: Hozsánna Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban!*

„Hírül adta az ÚR a föld határáig: Mondjátok meg Sion leányának: Jön már Szabadítód! Vele jön szerzeménye, előtte jön, amiért fáradozott.” (Ézs 62,11)

„Örvendj nagyon, Sion leánya, ujjongj, Jeruzsálem leánya! Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas, alázatos, és számáron ül, számárcsikó hátán.” (Zak 9,9)

Károli Gáspár bibliafordításában párhuzamos helyként, egyébként nagyon helyesen, szerepel az Ézs 62,11 vers is. A Mt 21,5 versben található idézet eleje innen ered. Máté említi mindkét igehelyet, de a „királyod érkezik” idézet már a Zakariás 9,9-re mutat. Bizonyára azért összpontosít Máté az alázatos király képére, mivel ebben az első adventben a Messiás király szelídsége és alázatossága a jellemző. Jézus nem titokban közeledik a város bejárata felé, de nem is akar félreérthető helyzetet teremteni, mintha ő uralkodás céljából tenné meg ezt az

utat. Dicsőséges uralma majd második eljövetelekor valósul meg. Ő most azért jött, hogy Főpapként, alázatos királyként és prófétaként¹⁰ életét adja váltságul sokakért.

A szamár és annak csikójának eloldása és odavezetése Jézushoz azért történt, hogy ő az Olajfák hegye felől közeledve a zakariási profetikus előrejelzés szerint Messiás királyként vonuljon be Dávid városába. A Dávid Fia jelző azt hivatott jelezni, hogy ő a felkent király. A két szamár említése csak Máténál olvasható. A Jézust kísérő sokaság egy része Galileából érkezett zarándok, a másik része viszont júdeai.

Jézus alázatossága ellenére valódi király és Úr, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Így tiszteljük, imádjuk Őt és hallgassunk szavára, várva az Ő második eljövetelét.

11. HARMINC EZÜSTPÉNZRE BECSÜLTÉK AZ Ő ÁRÁT (Mt 27,5. 9-10) Ószöv-i hivatkozás: Zak 11,12-13; Jer 32,8-9

*Amikor pedig Júdás, aki elárulta őt, látta, hogy elítélték, megbánta tettét, visszavitte a harminc ezüstöt a főpapoknak és a véneknek....⁹**Ekkor teljesedett be Jeremiás próféta mondása: „És vették a harminc ezüstöt, a felbecsültnek árát, akit ennyire becsültek Izráel fiai,** ¹⁰és odaadták a Fazekasmezőért, ahogyan megparancsolta nekem az Úr.”*

*„Akkor ezt mondtam nekik: Ha jónak látjátok, adjátok meg béremet! De ha nem, akkor tartsátok meg! **Ekkor kifizették a béremet: harminc ezüstöt.** ¹³Az ÚR pedig ezt mondta nekem: Dobj a kincsek közé ezt a becses díjat, amire engem becsültek! Fogtam tehát a harminc ezüstöt, és odadoztam az ÚR házának a kincsei közé.” (Zak 11,12-13)*

*⁸El is jött hozzám Hanamél, a nagybátyám fia az ÚR szava szerint a börtön udvarába, és ezt mondta nekem: Vedd meg szántóföldemet, amely Benjámin földjén, Anátótban van, mert tied az öröklés joga, vedd meg mint legközelebbi rokon! Mivel ráismertem, hogy ez az ÚR szava, ⁹**megvettem Hanaméltól, nagybátyám fiától az anatóti szántóföldet, és kimértem ezüstben az árát: tízenhét sekelt.**” (Jer 32,6-9)*

Júdás halálát csak Máté írja le az evangéliumok közül. Az Apostolok Cselekedetei könyve más változatban ismerteti a Júdással történeteket az 1,16-20 versekben.

Ebben az idézetben a Jeremiás próféta mondására történő hivatkozás a szerző kreatív szerkesztését tükrözi, hiszen nehéz megmondani, hogy pontosan melyik jeremiási részre gondol. A Károli Biblia lábjegyzetében a Jer 32,6-9 versek szerepelnek, azonban az idézet kiválasztása inkább a Zak 11,12-13 versekhez igazodik. Máté csak a két nagyobb prófétát szokta említeni, Ézsaiást és Jeremiást. A Káldi-Neovulgata csak két verset közöl, a Jer 32,8-9 verseket. Lehetne még a Jeremiás 19,10-11 versekre is gondolni Máté idézetével kapcsolatban. Újra meg kell említeni, hogy Máté a felsorolt idézeteiben szabadon jár el és nem követi sem a nyelvtani, sem a pontos idézési formát. Több prófétai könyv versét kombinálja úgy, hogy azok szellemiségét szem előtt tartva támassza alá a Jézus általi megvalósulás tényét.

JÉZUS KRISZTUS VÁRÁSA A MÁSODIK ADVENTBEN

Jézus első adventje, eljövetele idején beteljesedtek az ígéretek Jézus életében.

¹⁰ Jézus az a megkülönböztetett próféta, a próféta, akiről Mózes szólt (5Móz 18,18-19; ApCsel 3,22)

Ezeknek a beteljesedéseknek az ismerete abban segít bennünket, hogy bátran higgyük és valljuk, hogy a názáreti Jézus a megígért Felkent, aki Dávid Fia és Isten Fia. Kereszthalála és feltámadása által megszerezte számunkra a bűnbocsánatot és az örök életet.

Jézus második eljövételéről és azokról a külső tényezőkről, amelyek jelezni fogják érkezésének közelségét, szó esik az evangélium **24-25 fejezetében** az ún. **Olajfák-hegyi értekezésben**. A feltámadott és megdicsőült Úr eljövételét várjuk, amikor már hatalommal és dicsőségben fog megjelenni az ő szent angyalainak kíséretében.

A 24. fejezetben a jeruzsálemi templom lerombolását jövendöli meg Jézus. Ez az esemény Kr.u. 70-ben következett be, amikor a római Titus hadvezér lerombolta a **Zerubábel** által építtetett és Nagy Heródes által jelentős mértékben kibővített második templomot. Ez **Tisa-Beav** napján történt, ugyanazon a napon, amelyen a Salamon király által építtetett templomot a babiloniak lerombolták.

A **preterista eszkatológia** nézete szerint a templom lerombolásával az utolsó időkre vonatkozó próféciák nagyrészt beteljesedtek. Az újabb, **részleges preterista** szemlélet hívei azt tartják, hogy Kr. u. 70-ben nem következett be az összes esemény, amelyről Jézus a Máté 24-ben beszélt. A Jelenések könyvében is vannak olyan részek, amelyek a beteljesedett eseményekre, de a jövőre is vonatkoznak.

A Máté 24-ben szó esik a nagy megpróbáltatásokról, amelyek Jézus visszajövele előtt várhatók. Ezek olyan események, amelyek jelzik az Úr eljövételét. Ilyen leírásokat olvasunk ezekről az időkről: „⁶Fogtok hallani háborúkról, és hallotok háborús híreket. Vigyázzatok, ne rémüljete meg, mert ennek meg kell lennie, de ez még nem a vég. ⁷Mert nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad, éhínségek és földrengések lesznek mindenfelé. ⁸**De mindez a vajúdás kínjainak kezdete.** ⁹Akkor átadnak titeket kínvallatásra, megölnék benneteket, és gyűlöl titeket minden nép az én nevemért. ¹⁰Akkor sokan eltántorodnak, elárulják és meggyűlölik egymást. ¹¹Sok hamis próféta támad, és sokakat megtévesztenek. ¹²Mivel pedig megsokasodik a gonoszság, sokakban meghidegül a szeretet.” (Mt 24,6-12)

Jézus megkülönböztető nevet ad a bevezető megpróbáltatásoknak, ezeket a vajúdás kínjai kezdetének nevezi. Később a nagy nyomorúságról beszél a 21. versben.

Erre az utolsó idők végső szakaszának korára **jellemző még a szellemi, tanításbeli megtévesztés, a hamis krisztusok megjelenése**: „Mert hamis krisztusok és hamis próféták támadnak majd, nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy így megtévezzék, ha lehet, a választottakat is.” (Mt 24,24) A 2 Thessz 2-ben Pál nagymértékű hitehagyásról, **aposztáziáról** szól. **Amikor hátat fordítunk az írásos Igének, a Szentírásnak, akkor a hitnek és az élő Istennek is hátat fordítunk.**

Ezek az események, mint jelek, a fügefafa ágainak zsendüléséhez hasonlóan jelzik az Úr eljövételének közelségét. Erről szól Jézusnak az alábbi mondata:

„Tanuljatok a fügefafa példájából: amikor már zsendül az ága, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár. ³³Így ti is, amikor látjátok mindezt, tudjátok, hogy közel van ő, az ajtó előtt! ³⁴Bizony mondom nektek, hogy nem múlik el ez a nemzedék addig, amíg mindez meg nem történik. ³⁵Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.” (Mt 24,33-35)

Sem a napot, sem az órát nem tudhatjuk, hogy mikor jön el Jézus, de a jelek alapján ismerhetjük eljövételének a közelségét. Izrael országának a születése 1948-tól előkészítése az utolsó idők fontos színterének.

Mik a teendőink ebben a nehéz időszakban?

a. Az Isten iránti hűség megőrzése. Fontos egymás bátorítása, buzdítása a kitartásra.

„De aki mindvégig kitart, az üdvözüül.” (Mt 24,13)

A református igeértelmezés szerint Jézus 2. eljövetele egyszeri esemény, vagyis nincsen ún. titkos elragadtatás a hívők számára, majd egy külön eljövetele Jézusnak, amikor ítéletet tart.

E megtévesztő, ún. premillenista tanítás szerint a zsidóság lesz jelen a megpróbáltatások idején, az egyház előzőleg elragadtatik.

Látásom szerint a keresztyén egyház mindvégig jelen lesz a földön. Az elragadtatás nem más, mint Jézus második eljövetele, amely minden szem számára látható esemény lesz.

b. Imádság, éberség gyakorlása ezekben a napokban, években.

„⁴²Vigyázzatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti URatok!

⁴³Gondoljatok arra, ha tudná a ház ura, hogy mikor jön el éjjel a tolvaj, akkor virrasztana, és nem hagyná, hogy betörjenek a házába. ⁴⁴Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok!” (Mt 24,42-44)

c. Feladataink, szolgálataink hűséges végzése

Az okos és a gonosz szolga (Lk 12,42-46)

⁴⁵Ki tehát a hű és okos szolga, akit azért rendelt szolgálói fölé az úr, hogy a maga idejében eledelt adjon nekik? ⁴⁶Boldog az a szolga, akit ilyen munkában talál ura, amikor megjön!

⁴⁷Bizony mondom nektek, hogy egész vagyona fölé rendeli őt.

A Máté 28-ban elhangzik a missziói parancs, a bizonyágtevésre, tanításra szóló felhívás, ami nemcsak az apostoloknak szól, hanem a tanítványoknak is.

A Máté 25. fejezetében pedig szó esik a tíz szűz, valamint a talentumok példázatáról és az utolsó ítéletről. Ezek a tanítások is a készenlétről, a hű sáfárkodásról és Isten számonkéréséről szólnak. Szükségünk van ezekre a figyelmeztetésekre, hogy ne érjen váratlanul bennünket Jézus Krisztus eljövetele, hanem az öt okos szűzhez hasonlóan, legyen tartalék olajunk a korszakban, azaz felkészültek legyünk a Vőlegény Jézus Krisztus fogadására.